

Паралельно треба тренуватися в читанні текстів із вузькими колонками (20–25 знаків), використовуючи тільки вертикальний рух очей. У подальшому тренування зорового сприйняття проводиться за звичайним книжковим текстом у примусовому режимі читання, у так званому режимі штурму, коли на читання сторінки дається 15 секунд. Потім, час поступово збільшується й доводиться до 30 секунд. Якщо в першому випадку вимагалось отримати тільки уяву про зміст книги, то у другому – необхідно зрозуміти й осмислити зміст книги.

Комплексне використання всіх розглянутих прийомів значно підвищить швидкість читання та ступень засвоєння тексту.

Сукупність запропонованих принципів інтенсифікації навчального процесу дозволить забезпечити професійну підготовку офіцерів та підвищення кваліфікації працівників.

Література:

1. Ломоносов М. История. Филология. Поэзия / М. Ломоносов. – Т. 2. – М.: Наука, 1986. – 494 с.
2. Петрусинский В. В. Автоматизированные системы интенсивного обучения / В. В. Петрусинский. – М.: «Высшая школа», 1987.
3. Потебня А. А. Эстетика и поэтика / А. А. Потебня. – М.: Искусство, 1976. – 614 с.
4. Хрипко В. В. Некоторые проблемы интенсификации и практической направленности обучения в высшей школе: Военная мысль / В. В. Хрипко. – 1986. – № 11.
5. Jung C., Rilkin F. The Association of Normal Subjects // C. Jung, Studies in Word – Association, New-York, 1919a.
6. www/magicspeedreading.com

УДК 378:811.111

В. О. Калінін,

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ОСНОВІ КОЛАБОРАТИВНОГО НАВЧАННЯ

Стаття присвячена можливостям використання колаборативного навчання у формуванні міжкультурної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови. Автор обґрунтовує переваги використання різних форм даного виду навчання, акцентує увагу на двох важливих компонентах міжкультурної компетентності – комунікативному та методичному.

Ключові слова: міжкультурна компетентність, колаборативне навчання, навчання у співпраці, методична компетентність, комунікативна компетентність.

Статья посвящена возможностям использования колаборативного обучения в формировании межкультурной компетентности будущего учителя иностранного языка. Автор обосновывает преимущества использования разных форм данного вида обучения, акцентирует внимание на двух важнейших компонентах межкультурной компетентности – коммуникативном и методическом.

Ключевые слова: межкультурная компетентность, колаборативное обучение, обучение в сотрудничестве, методическая компетентность, коммуникативная компетентность.

The article is devoted to the possibilities of using collaborative learning for the development of intercultural competence of future English teachers. The author of the article grounds the advantages of using different forms of collaborative learning and focuses on two most important components of the intercultural competence – communicative and methodological.

Key words: intercultural competence, collaborative learning, cooperative learning, communicative competence, methodological competence.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства наука і освіта відіграють важливу роль як рушійна сила прогресивних змін у країні. Зазначене ставить принципово нові вимоги до сучасного вчителя як до творчої особистості, яка повинна бути готова до роботи в інноваційному режимі, до оновлення процесу навчання в руслі євроінтеграції та інтернаціоналізації в освіті. Українській школі необхідний вчитель з високим рівнем професіоналізму, який прагне до саморозвитку та самоосвіти, вміє застосовувати ефективні методи та технології навчання, що максимально підвищують результативність навчання.

В добу діалогу культур і нової мовної політики в Європі однією з пріоритетних компетентностей майбутнього вчителя іноземної мови є міжкультурна компетентність.

За програмою з іноземної мови для мовних ВНЗ формування міжкультурної комунікативної компетентності є однією з практичних цілей навчання [3]. Слідом за Г.В. Єлізаровою, під **міжкультурною комунікативною компетентністю** ми розуміємо здатність особистості успішно і адекватно спілкуватися іноземною мовою в ситуаціях міжкультурного спілкування різних типів та видів з урахуванням основних зовнішніх соціокультурних та внутрішніх ситуативних факторів [1, с. 2].

Беручи до уваги той факт, що Україна остаточно обрала шлях входження до Європейського освітнього та культурного простору, інтеграції з європейськими країнами, інтернаціоналізації ділових стосунків в різних сферах діяльності людини, питання ефективного володіння міжкультурною компетентністю набуває особливої актуальності і для майбутнього вчителя іноземної мови, який повинен не лише володіти даним видом компетентності, але й бути ретранслятором іншомовної культури для своїх потенційних учнів. Саме учитель іноземної мови повинен стати ключовою фігурою в реалізації нової мовної політики в Європі і в Україні.

Проблема інтеграції компонентів культури до процесу навчання іноземної мови розглядалась в роботах Н. Ф. Бориско, С. Ю. Ніколієвої, Ю. І. Пасова, В. В. Сафонові, С. А. Тер-Мінасові, О. Б. Тарнопольського, J. Harmer, M. Wallace та ін.

Авторами розкрито багато теоретичних питань навчання іноземної мови і культури, запропоновані деякі технології формування міжкультурної компетентності учнів школи та студентів ВНЗ. Ми припустили, що формування даного виду компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у стінах ВНЗ буде успішним, якщо відбуватиметься на основі колаборативного навчання.

Співпраця є базовим поняттям в особистісно-орієнтованому підході до навчання іноземної мови, оскільки все навчання будується на спілкуванні, співпраці студентів в процесі пізнавальної діяльності. Основною концепцією співпраці є проблемна спрямованість, формування критичного мислення студентів.

Методиці колективного навчання присвячена велика кількість робіт зарубіжних та вітчизняних методистів, зокрема J. Johnson, S. Kagan, A. Maslow, R. Olsen, K. Rogers etc. Деякі з них розглядають даний вид навчання як групову інтерактивну технологію і називають її *кооперативним навчанням* (cooperative learning) або навчанням у співпраці. Наряду з даним терміном в методичній літературі широко використовується термін *колаборативного навчання* (collaborative learning), що передбачає більший елемент самостійності виконання дії і мінімальне керівництво з боку вчителя, тому й належить до вищого, творчого етапу спільної діяльності.

На відміну від кооперативного навчання, яке більше відноситься до етапу формування різноманітних навичок того чи іншого інтелектуального вміння і має чіткий алгоритм, колаборативне навчання передбачає діяльність на більш просунутих етапах творчого застосування отриманих знань, дослідження критичного мислення в якості інструмента пізнавальної інтелектуальної діяльності.

Вчені довели, що у тих випадках, коли ставиться задача роботи з інформацією, її аналізу, узагальнення, оцінки більш доцільною, педагогічно виправданою буде організація колаборативного навчання.

Є.С. Полат визначила деякі переваги колаборативного навчання, з якими не можна не погодитися:

- робота в групі допоможе уникнути ризику прийняття невірної рішення;
- над виконанням завдання працюють як мінімум чотири людини, що зменшує вірогідність втрати важливих деталей;
- при роботі в групі створюються умови для більш повної реалізації інтелектуального потенціалу кожного з її членів;
- група стимулює своїх членів до взаємодопомоги, підтримки один одного, відповідальності не лише за себе, але й за всю групу;
- робота в групі випрацює терплячість, готовність підкорюватися спільним інтересам, сприймати думку інших, чесно дискутувати [4, с. 122].

Ми вважаємо, що колаборативне навчання є найбільш вмотивованим для майбутніх вчителів, тому що дає їм можливість самостійно вирішувати поставлені задачі, знаходити оптимальні варіанти виходу зі створених міжкультурних ситуацій, так як вони працюють на значно вищому інтелектуальному рівні, використовуючи отримані раніше знання та вміння критичного мислення в якості інструмента пізнавальної діяльності. Досягнення учасниками групи певного консенсусу в обговоренні запропонованої проблеми також вимагає вдосконалення значимих для міжкультурної комунікативної компетентності інтелектуальних вмінь: протиставляти свою точку зору іншим, аргументувати її, шукати спільне в різних точках зору, погоджуватися з думкою більшості тощо. Такі вміння покращують міжособистісні стосунки під час комунікації, сприяють збереженню психологічної стійкості в групі.

Крім того, оскільки колаборативне навчання будується на основі принципу реалізації особистості в колективі, воно дозволяє майбутньому вчителю «розкритися», реалізувати себе та вдосконалити не лише свої професійно-методичні вміння, але й особистісне ставлення. Реалізуючи себе в колективі, студенти вчать адекватно оцінювати себе й тих, хто знаходиться поряд з ними, вибудовувати стосунки з людьми, працювати над своїми недоліками.

Тому **метою** нашої статті є спроба розглянути можливості колаборативного навчання у формування міжкультурної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови.

Наш досвід роботи у вищій школі показав, що для того, щоб оволодіти міжкультурною компетентністю майбутній вчитель повинен оволодіти як мінімум двома видами компетентностей – комунікативною та методичною. Слідом за О. М. Семенов, під *комунікативною компетентністю* ми розуміємо сукупність особистісних якостей, можливостей, мовленнєвих та позамовленнєвих знань та вмінь: вона забезпечує здатність мовця орієнтуватися в ситуаціях спілкування, обирати відповідну модель спілкування [5, с. 65].

В основі методичної компетентності лежать знання основ методики навчання іноземної мови та вміння використовувати її в своїй професійній діяльності. Оволодіння даною компетентністю, інтегрованою в умови колаборативного навчання студентів, прискорює процес формування професійно значимих вмінь.

Колаборативне навчання студентів у мовній групі може бути організовано в різних формах в залежності від мети навчання. Наведемо приклади формування двох найбільш значущих для майбутнього вчителя іноземної мови складових міжкультурної компетентності (комунікативної та методичної) в різних формах на матеріалі теми «Schools in England».

Індивідуальна форма передбачає індивідуальну роботу зі студентами, яким було запропоновано стати «експертами» в межах даної теми й підготувати для інших учасників групи міні-лекцію на 15-20 хвилин. Для того, щоб «експерт» зміг стимулювати своїх однокласників до спілкування, викладач допомагає йому з вибором основних положень міні-лекції, можливим використанням ілюстративного матеріалу, рекомендаціями необхідної літератури і найголовніше – з формуванням комунікативних завдань, які спонукають до спілкування, та методичних, які дають майбутньому вчителю можливість побачити перспективу використання даного матеріалу у процесі своєї професійної діяльності.

Формат викладу експертної міні-лекції студент обирає самостійно. Це може бути коротка доповідь, «заочне» відвідування різних типів шкіл, надання результатів інтерв'ювання учителів, які працюють в різних англійських школах тощо.

Можлива *комунікативна задача* експертної міні-лекції: *You are going to listen to the summary of three school-leavers' interviews about the schools they studied at. Identify pluses and minuses of studying in different types of schools in England.*

Можлива *методична задача*: *On the basis of the information presented, formulate the questions you may discuss with senior learners at school.*

Групова форма є найдоречнішою, коли група отримує одне спільне завдання, яке вони можуть вирішити лише разом, спілкуючись один з одним, використовуючи свої знання, отримані з інших дисциплін та інших джерел.

Спіраючись на власний досвід тощо, матеріалом для подібної роботи може стати спеціально створений кейс або проблемна ситуація з теми, що вивчається.

Можлива *комунікативна задача*: *Read the article of a headmistress of a primary school in England, who is against some policies the current system of education in Britain pursues. Think and decide what you can advise the headmistress to make her job at school more enjoyable.*

Можлива *методична задача*: *Bearing in mind the information you've got, formulate the tasks for a role-play which make take between: two primary pupils, a pupil and a headmistress, a pupil and his/her parent etc.*

Диференційована групова робота має багато можливостей урахування різних інтересів та здатностей студентів й може проводитися з використанням різноманітних технологій – group investigation (групове дослідження), jigsaw (ажурна пилка), crossover group etc. Наприклад, завершуючи вивчення теми «Schools in England», цікавим буде проведення групового дослідження (group investigation), спрямованого на формування вмінь аналізу та синтезу всієї наявної інформації з теми, вміння проводити паралель, порівнювати дві системи освіти – англійську і українську.

Можлива комунікативна задача: *Draw a parallel between schooling in England and Ukraine in terms of:*

- *types of schools;*
- *official exams;*
- *the national curriculum.*

Можлива методична задача: *Adapt the information on these items suitable for intermediate learners.*

Практика показує, що інтегроване використання різних групових форм та технологій колаборативного навчання є ефективним, так як студенти отримують можливість не лише самостійно використовувати отримані знання в нових ситуаціях спілкування, але й можуть на їх основі самостійно планувати технології навчання своїх потенційних учнів. Надана майбутнім учителям самостійність в оволодінні комунікативною та методичною компетентностями міжкультурної компетентності сприяє розвитку креативності, нестандартності використання вивченого, випрацюванню «почерка» своєї професії.

Література:

1. Єлізарова Г. В. Культура и обучение иностранным языкам / Г. В. Єлізарова. – СПб. : Каро, 2005. – 352 с.
2. Ніколаєва С. Ю. Типова програма навчальної дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах (Бакалаврат)» / С. Ю. Ніколаєва. – К. : Вид. центр КНЛУ – 2011. – 52 с.
3. Програма з англійської мови для університетів, інститутів (п'ятирічний курс навчання): проект – Вінниця : Нова книга. – 2001. – 245 с.
4. Полат С. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / С. С. Полат, М. Ю. Бухаркіна. – 3 изд. – М. : Издательский центр «Академия», 2010. – 368 с.
5. Семенов О. М. Система професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури (в умовах пед. університету). дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / О. М. Семенов. – К., 2005 – 625 с.
6. Johnson D. Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive and Individualistic Learning. – Boston : Allyn and Bacon, 1999. – 90 p.
7. Kagan S. Cooperative Learning: Reasons for Teachers, Inc. 1 co-op; 1994. – 600 p.

УДК 378. 147

Г. Б. Козловська,

Українська академія банківської справи НБУ, м. Суми

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ І ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті висвітлюється роль інноваційних технологій в процесі вивчення і викладання іноземної мови професійного спрямування. Інноваційні технології сприяють підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови, ефективності та індивідуалізації процесу навчання, активної педагогічної взаємодії викладача і студентів, створюють оптимальні умови для творчого використання інформації в самостійній пізнавальній діяльності студентів, оскільки ініціативна професійна компетентність стає найважливішою якістю фахівця.

Ключові слова: *інноваційні технології, іноземна мова, інформаційно-комунікаційні технології.*

В статье освещается роль инновационных технологий в процессе изучения и преподавания иностранного языка профессиональной направленности. Инновационные технологии способствуют повышению мотивации к изучению иностранного языка, эффективности и индивидуализации процесса обучения, активному педагогическому взаимодействию преподавателя и студентов, создают оптимальные условия для творческого использования информации в самостоятельной познавательной деятельности студентов, поскольку иноязычная профессиональная компетентность становится важнейшим качеством специалиста, который более востребован на рынке труда.

Ключевые слова: *информационные технологии, иностранный язык, информационно-коммуникационные технологии.*

The article deals with the role of innovative technologies in learning and teaching foreign language for professional purposes. Innovative technologies contribute to the motivation to learn a foreign language, efficiency and personalization of the learning process, active pedagogical interaction of teachers and students, optimize conditions for the creative use of information in the individual cognitive activity of students because foreign language professional competence becomes the most important characteristic for a specialist who is in great demand on the labor market.

Keywords: *innovative technologies, foreign language, information and communication technologies.*

Серед чинників, які все більше впливають на розвиток системи формування професійних якостей фахівця в сучасних умовах, чільне місце посідає процес інформатизації системи освіти. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) все ширше використовуються як суспільний продукт, що забезпечує інтенсифікацію всіх сфер економіки, прискорення науково-технічного прогресу, розвиток педагогічної науки, демократизацію суспільства. З урахуванням цього постає необхідність детального розгляду питань інформатизації освіти та формування професійної компетенції педагогічних кадрів.

У науковій думці тема впровадження інноваційних технологій в освіту актуалізувалася порівняно недавно. Сьогодні існує значна кількість відповідних публікацій, в яких увага акцентується на використанні сучасних технологій у вивченні і викладанні іноземних мов [1; 4; 5; 7; 9; 10].

Метою даної статті є висвітлення ролі сучасних інноваційних технологій у вивченні і викладанні іноземної мови професійного спрямування в умовах глобалізації світу.

Інновації – сутність постіндустріального, інформаційного суспільства, постійні зміни якого проблематизують буття людини [5, с. 151]. Особливе значення цей феномен має для освітньої галузі України, в межах якої реалізуються програми підготовки як фахівців, так і громадян. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах [6, с. 111]. Інноваційна діяльність в освітній сфері є принципово важливою відповіддю на виклики сучасності, що детерміновані переходом суспільства до інноваційного типу розвитку і зумовлюють гнучкість системи освіти, її відкритість до нового (у різних сферах людського життя), реалізацію конкурентоспроможних освітніх національних і транснаціональних проектів. Імплементация освітніх інновацій є запорукою конкурентоспроможності національної освіти, її здатності формувати інноваційну людину.